

העם

שינוי לטובה

ארבעה סטודנטים ישראליים חזרו השבוע מתורכיה. הם היו רק טיפה קטנה בגלל הישראלי שהציף הקיץ את ארצות תבל, ועתה מתחיל לשוב ארצה.

אבל ארבעה אלה היו שונים מכל היתר. הם חזרו משליחות בעלת משמעות עליונה: הגשת עזרה לנפגעי הרעש הגדול בתורכיה. איש לא הטיל עליהם את המשימה, אלא הם התחייבו בה התנדבות. ומה שהארבעה עשו — יחד עם סטודנט חמישי, שהצטרף אליהם בתורכיה — אין בכוחו של כל ה' מנגנון הממלכתי לעשותו.

כי בעוד המנגנונים הרשמיים מקיימים את היחסים הרשמיים בין מדינה למדינה, עברה המשלחת הצנועה מעל לראשיהם של המנגנונים, ויצרה קשר חי וישיר עם חלק של העם התורכי.

בשבוע בו הכריז ראש ממשלת תורכיה, סולימן דמירל, באונוני עתונאים לבנונים, כי אין לצפות לשינוי במעמדה של הנציגות הדיפלומטית התורכית בתל-אביב, דווחו העתונאים התורכיים על שינוי לטובה — אמנם קל — של מעמד האדם הישראלי ביני האדם התורכי.

דת

הכימאי המדגיז

עם מי מותר ליהודי כשר לנאוף? עם גוייה, כמוכן. עובדה מדהימה זו היא רק אחת מרבות, הגודשות חוברת בת 35 עמודים, אותה חיבר, ערך ומפיץ הד"ר ישראל שחק, כימאי מן האוניברסיטה העברית בירושלים.

המדען הירושלמי אינו מתכוון לנגח ב' חיבורו את היהדות. חס וחלילה. הוא מתכוון בעצם רק לתקן אותה. או, כדבריו: "ביקורתי נועדה רק לאתם החוקים שלדעתי אינם צודקים."

"קטנה בת ישראלי". כיאה למדען, אין שחק מסתפק בטענות לא-מוכחות, או בהאשמות בלתי-מבוססות. לדוגמה: את ה' דיברה "לא תנאף" בוחן הכימאי הממושקף על סמך המקורות, מצטט מתוך האינצק' לופדיה התלמודית את הפסוקים הבאים: "אבל ישראל הבא על הגוייה, בין קטנה בת שלוש שנים ויום אחד, בין גדולה, בין פנויה, בין אשת-איש, ואפילו היה קטן בן תשע שנים ויום אחד, כיוון שבא על הגוייה בזדון הרי זאת נהרגת, מפני שבאה לישראל תקלה עליידי כבהמה."

"נתאר לעצמנו", כותב שחק, "שחוק כזה היה מופנה נגד היהודים. תארו ל' עצמכם את תגובותינו אם היו מציעים במדינה מסויימת, שיהודיה הנאנסת חייבת מיתה מפני שגרמה תקלה כבהמה. האם גם לדון כזה מתכוונים אלה המציעים את ה' השלטתו של המישטש העברי המקורי ב' מדינת ישראל?"

"מדינה לפי תורה". החוברת, ה' מוכתרת בשם "למען יהדות של אמת וצדק", לא דנה רק בחוקי אישות. היא מטפלת גם בשאלות פוליטיות אקטואליות. קובע, בין השאר, הד"ר שחק: "כשם שהגויים פסולים לעדות, כך הם פסולים לכל כהונה ושלטון פוליטי, ואסור למנות אותם לכל משרה שיש בה שררה. במיוחד

גליון ראש השנה של

העולם הזה

הגליון הבא, שהוא גליון ראש השנה, יופיע בצורה מורחבת ויימצא למכירה כרחובות תל-אביב בערב היום הראשון, ה'11 לספטמבר.

גליון ראש השנה, בו הכתבה המרכזית על אירועי השנה ובחירת איש השנה תשכ"ו, יימצא למכירה בכל רחבי הארץ ביום השני, ה'12 לספטמבר.

אסור למנותם לשופטים ולהתדיין בפניהם, ואפילו הם דנים דיני ישראל. יכול להיות כי השפעתה של ההלכה בנקודה זאת היא שגרמה — בין השאר — למיעוט ניכר של שופטים לא-יהודים במדינת-ישראל, גם בתפקידים של שופט-שלים. בכל אופן, מן הראוי לציין שלא שמענו כל דיון מצד בעלי ההלכה ודורשי מדינה לפי תורה, בנקודה זאת. האם הם בעד פסילת לא-יהודי לתפקידי שופטים במדינת-ישראל, כן או לא?"

לא קשה לנחש איזו תשובה יקבל שחק מבעלי ההלכה בישראל, שכן אלה כבר מכירים אותו מפעילותו הקודמת. היה זה אותו שחק, שעורר לאחרונה את רוגזה של הרבנות, בקובעו כי הרבנים אינם מתירים מתן עזרה רפואית ללא-יהודים בשבת.

רדיו

בנות אכלו בוסר

פינת הנוער של קול ישראל הכינה מישור חביב על גיבורם של יהודי תימן, המשורר שלם שבזי.

הדבר היה ידוע לרבבות יוצאי תימן, ש' נצמדו בשבוע שעבר, יחד עם ילדיהם, למקלטי הרדיו, עקבו אחר המישור המעניין. אך תם המישור, קמה סערה בקרב ה'

מאזינים. זה שהשדרנים העבירו את שבזי מעירו, שרעב אשר בדרום תימן, לצנעא הבירה, היה לא נעים, אבל זה לא היה העיקר. העיקר היתה בת האיכה. במיקרה זה, בת המשורר.

הנערה שמילאה את תפקיד שמעה בת מורנו ורבנו שלם שבזי, "בת" המשורר התימני הלאומי ביטאה את שורתיה בהגייה אשכנזית כוללת, כאילו היתה בתו של איוה חיים נחמן ביאליק.

"קרה מה שקרה." העניין מצא עוד פחות חן בעיניו של מי שמילא את תפקיד שבזי במישור, הקריין התימני הוותיק סעדיה דמארי (53).

כי בתו בשידור לא היתה אלא בתו ב' חיים, הכצלת, אותה חונן משך כל חייה להגייה עברית נכונה.

כראוי לגבר המכבד את עצמו ואת בתו, לא היסס דמארי, פירסם מכתב התנצלות פומבי לבני עדתו.

בכל שלושים שנותיו כאמן וכקריין, הסי' ביר דמארי, "שמרתי על טהרת שפתי ואף את בתי לימדתי כך. אלא שקרה מה שקרה: בחזרות על השידור הגתה הבת את החייה לשביעת רצוני, אך בהקלטה התרגשה ו' טעתה בהגייה."

והואיל ודבר זה עלול לקרות במשפחות התימניות הטובות ביותר, ביקש דמארי "לא נחשוב לה זאת לחטא... ולהבא התגה חייה ועיין וריש כראוי. בדרך אביה ואבי אביה..."

* המישטש האחרון לקוח מן האינצק' לופדיה התלמודית, בהוצאת הרב קוק, ב' ערך "גוי".

** זכריה דמארי, מלמד-תינוקות ומתקן כלי-נשק בכפר התימני דמארי, שעלה לפני ארבעים שנה ארצה והתפרסם כאביה של הזמרת שושנה דמארי וכרב העדה בראשון-לציון.

תצפית

● **שמואל תמיר עומד לטעון כי אנשי-כנין משהדים אנשים כדי לפכרך נגדו האשמות-שווא.** תהיה זאת הפצצה הגדולה שתמיר יטיח בפני יריביו, כדי להסיח את הוויכוח מפרשת המכתב המזויף. את התחמושת לכך קיבל תמיר מאנשי מפ"ם, החשים לעזרתו כדי להחליש את בנין. בידי תמיר כבר נמצא תצהיר של עתונאי מפ"מי, הטוען כי אנשי בנין ניסו לשחדו, כדי להשיג ממנו חומר על פרשה כלכלית בקיסריה שלתמיר היתה נגיעה לה.

● **לעומת זאת אירגנו אנשי בנין פצצה נגד אברהם טיאר,** השלישי במשולש שוסטאק-תמיר-טיאר. כדי לערער את כוחו של טיאר, המופיע בשם הסניף החיפאי של חרות, חתמו 160 פעילים של הסניף על מיכתב הדורש את התפטרות טיאר, בסענה שסניף חיפה, בהנהגתו, אינו פעיל ומתנוון.

● **אפילו אם תמיר לא יוכלל בהנהלה החדשה, ואפילו אם יוצא נגדו פסק-דין של נזיפה מטעם בית-הדין העליון של חרות, לא יפרוש מן התנועה מרצונו.** הוא ינסה להתבצר, מתוך תקווה שבשלוש השנים הקרובות, כל עוד הוא יושב בכנסת, ישנתה המצב. אין סיכוי רב כי סיעת-חרות תידח אותו רשמית מתוכה. לעומת זאת, יהיה קשה לתמיר להתבטא בכנסת, כחבר סיעה, אם הטיעה לא תיתן לו אפשרות לנאום בתיכונים סיעתיים.

● **ועידה חדשה של חרות תכונם בקרוב.** לשם כך ייערכו בחירות חדשות. אנשי בנין מאמינים כי בבחירות אלה יקבלו רוב מוחץ.

בומראנג...

מאחר שהרכב הוועידה האחרונה, שלא נבחרה כלל, היה מיקרי, בחירות אלה יהוו הכרעה סופית.

● **תוכנית חפירת "תעלת סואץ הישראלית" מאשרוד לאילת תזכה מיד לטיפול מעשי.** כצעד ראשון תקציב הממשלה 100

אלף לירות למהנדס מאיר בץ למימון צוות מומחים, שיתבקש להכין תקציב משוער של חפירת התעלה. במקביל ייערכו מדידות וסקרים של מומחים מחו"ל, בעיקר מצרפת ומגרמניה, שכבר הוזמנו ארצה עליידי הממשלה.

● **אניית המעבורת "בילו" תימכר בעוד שלושה שבועות, כצעד ראשון של חברת "סומרפיין" להשתחרר מחובותיה.** מזלה הרע של האניה רדף אחריה עד לימים האחרונים: חברת תיירות תל-אביבית שכרה אותה לשלושת ימי החג, בתקווה לארגן טיול עממי לקפריסין. משראתה כי אין כמעט לקוחות, שינתה את התוכנית לשייט-חופי של יום אחד במחצית-הפסד — וגם על הצעה זו לא נמצאו כמעט קופצים.

● **תנועת ההגירה מן הארץ תקבל צביון חדש.** בעוד שעד כה היו היהודים, ברובם המכריע, יוצאי ארצות המערב, בעלי קשרים משפחתיים עם הארצות אליהן היגרו, יגדל מעתה בעקביות אחוז המהגרים מבין עדות המזרח, ובעיקר עולי עיראק. למהגרים אלה אין קשרי-משפחה בארצות הגיר' תם, והם מתקבלים בארצות אלה בעיקר בגלל היותם צעירים ובעלי-מקצוע. עלייה דומה צפויה גם במספר המהגרים הערביים, בשני המיקרים, הגורם הוא כלכלי מובהק.

● **ענף נוסף הצפוי לפגיעה חמורה מן השפל הכלכלי: ענף הפירסום.** המשבר כבר פגע בכמה סוכנויות פירסום, והנטייה בעתיד הקרוב תהיה של גיבוש כמה סוכנויות קטנות לסוכנויות גדולות יותר. אחת התוצאות שתורגש עליידי קוראי העיתונים: כמה עיתונים יצמצמו את מספר העמודים שלהם, מפאת הצימצום במודעות והקשיים בגביית כספים מנותני-המודעות.

● **הריבית בשוק השחור תעלה בתנועות חדות.** הסיבה ה' עיקרית: למרות שהביקוש להלוואות גובר, קיימת בריחה מתמדת של הון מן הארץ. מספר פשיטות הרגל והולך הפחיד כמה מן המלווים הגדולים ביותר בשוק השחור, שהקטינו את מחזור עסקיהם, ועתה מוציאים אנו כספים כליל מן השוק, מברחים אותו לחו"ל.